

ZA NAŠ ZELENI GRAD!

Danas protesti i skupovi za čist vazduh širom Srbije

- Više od 20 gradova priključilo se pozivu Građanskog fronta i Inicijative Ne davimo Beograd
- U Beogradu protest u 18 časova ispred Skupštine grada Beograda

BEOGRAD – Skupština grada Beograda u 18h

VALJEVO – Gradski trg u 18h

POŽEGA – Trg slobode u 18h

NOVI SAD – Plato ispred Spensa u 18h

SMEDEREVO – Dunavski park na keju u 18h

KULA – Plato ispred Pošte u 18h

PANČEVO – Ugao na korzou u 18h

VLASOTINCE – Trg oslobođenja u 18h

KRALJEVO – Trg srpskih ratnika Kraljevo u 12h

NIŠ – ispred tržnog centra „Kalča“ u 12h

UŽICE – Trg Partizana u 12h

INDIJA – Trg kod Pošte u 12h

RAŠKA – Glavni trg Raška u 12h

APATIN – Dimitrija Tucovića 42 u 14:30h

SUBOTICA – biciklistička vožnja, park iza Muzičke škole u 14:30h

KOSJERIĆ – Karađorđeva ulica u 15:30h

BAČKA TOPOLA – ispred RK Panda u 18h

GORNJI MILANOVAC – Centar grada – gradski park u 15h

POŽAREVAC – Staro korzo u 18h

KRAGUJEVAC – Plato ispred robne kuće u 12h

ZRENJANIN – Trg slobode u 13:30h

Širom Srbije, u preko 20 gradova, u sredu 5. februara biće održani protesti zbog velikog zađenja vazduha. Građani traže konkretne i hitne mere za rešavanje ovog problema, a vlada i nadležne službe odgovaraju bežanjem od odgovornosti i umanjivanjem značaja rekordno visokih vrednosti zagađenja vazduha. U Beogradu će protest početi u 18 časova ispred Skupštine Grada Beograda.

Srbija je prema podacima Svetske zdravstvene organizacije, druga zemlja u Evropi po broju prerano preminulih osoba usled zagađenja vazduha, skoro 7.000 naših građana godišnje umre zbog posledica ovog problema. Ukoliko ne uradimo nešto konkretno po ovom pitanju nema izgleda da će se situacija poboljšati. Naši gradovi su zatrovani, a posledice osećamo svi. Zato su Građanski front i Ne davimo Beograd pozvali sve one kojima je stalo do svog zdravlja i zdravlja svojih najmilijih, da u sredu 5. februara iskažemo nezadovoljstvo činjenicom da država ne preduzima ništa da nas zaštiti.

Vladimir Radojičić

Ne davimo Beograd / Građanski front
Inicijativa Ne davimo Beograd je pokrenula veliki broj aktivnosti kako bi doprineli rešavanju problema zagađenja vazduha. Pored akcija sadnje u kojima smo ove godine posadili preko 300 stabala, izradili smo i set mera za zaštitu stanovništva pri ekstremnom zagađenju, kao i dugoročne mere za trajno rešavanje ovog problema. Školama i vrtićima uputili smo preporuke kako da zaštite decu, a protestima i akcijama pokrenuli smo veliki broj ljudi da se uključe u borbu za zdravu sredinu.

Nikola Adžić

Lokalni front, Kraljevo / Građanski front
U januaru samo dva dana kvalitet vazduha u Kraljevu vazduh bio za-

dovoljavajući. Nekim danima i do sedam puta veće zagađenje od dozvoljenog. Podatke dobijamo sa zakašnjenjem od 72 časa, ali se dešavalo da po sedam meseci ismo imali podatke. Ovo je nedopustivo.. Toplana uradila dosta da predu na korišćenje gasa, ali gasifikacija se ne izvodi u gradu, a čak su se mnoga domaćinstva isključila sa mreže zbog velikih cena, a problem su i individualna ložišta i saobraćaj. Lokalni front se trudi da upozna građane sa značajem ove teme. Institucije moraju da zaštite građane, i lokalne i republičke moraju da se bave i naprave konkretne korake.

Vladimir Đurđević

Fizički fakultet Beograd
Trebalo se fokusirati na velike zagađivače i na taj način ozbiljno i hitno doprineti poboljšanju kvaliteta vazduha. Ne treba na građane prebacivati odgovornost. Akcija na nivou cele zemlje je veoma važna jer niko ne treba da trpi zagađenje

ovoliko dugo. Vlada je pre nekoliko dana usvojila Nacionalni plan za smanjenje emisija, sa periodom implementacije do 2027, tako da značajna poboljšanja očigledno možemo očekivati tek za 7 godina. Možemo otvoriti pitanje zašto je potrebno ovako dug period za implementaciju ovog plana. Manji gradovi poput Smedereva, Bora ili Pančeva u još većem su problemu od Beograda zbog velikih industrijskih postrojenja. Neophodan poseban monitoring i kontrola velikih zagađivača u ovim gradovima, kako bi zaštitili građane.

Vera Marković

Lokalni front, Valjevo / Građanski front
Valjevo je jedan od najzagađenijih gradova u Srbiji. Preko 170 dana godišnje smo izloženi opasnom vazduhu. Najveći zagađivač je fabrika Krušik, čije staro postrojenje koristi lignit, ali i individualni zagađivači. Širenje toplovodne mere veoma je sporo pa se ne može očekivati ozbiljnije poboljšanje.

Takođe, do Valjeva nije stigao gasovod, pa je gasifikacija neizvesna. Valjevci i Valjevke vide vazduh koji dišu, a državni smo rekorderi po PM10 česticama, najveći petogodišnji prosek 2010-2015, ali i PM2,5 najveći u Srbiji. Valjevo svake godine izgubi 242 stanovnika zbog zagađenja vazduha. Za to vreme, umesto konkretnih mera, gradonačelnik nas ubeđuje da zagađenje dolazi iz vulkana sa mediterana.

Dragan Nedeljković

Crveni bedževi, Smederevo.
Razmere zagađenja Železare su takve da se ono lako vidi golim okom. Čak se u okolini postrojenja može jasno videti crvena prašina koja se skuplja na površinama. Podatke retko imamo, da bi ih dobili moramo čekati po 15 dana, a pitanje je i koliko su validni obzirom da su merne stanice pokvarene ili isključene. Smederevo uprkos tako dramatičnoj situaciji sa zagađenjem ima samo jednu mernu stanicu. Čak Svetska zdravstvena organizacija govori da je Smederevo grad sa ekstremno nepouzdanim podacima obzirom da su meraci kontinuirano van funkcije, a sumnjamo i da se isključuju kad je zagađenje visoko. Ovo je zajednička borba koja nadilazi partijsku ili bilo kakvu pripadnost, isti vazduh svi udišemo.

Organizacije koje učestvuju:

Građanski front, Ne davimo Beograd, Lokalni front Kraljevo, Inicijativa za Požegu, Građanski front Vlasotince, Kriti;na masa Kula, Bez straha Apatin, Udruženi pokret slobodnih stanara Niš, Lokalni front Valjevo, Kreativni pogon Novi Sad, Novosadska Biciklistička Inicijativa, GM Optimist Gornji Milanovac, Inđijativa Inđija, Protok21 Smederevo, Crveni Bedževi Smederevo, Priroda i društvo Subotica, Lokalni front Raška, Centar za devojke Niš, Eko Vlasina Vlasotince, Ekološki pokret za sadašnjost i budućnost Bačka Topola, Ekološki pokret Kosjerić, CEKOM Zrenjanin, ZORO – Zrenjaninska Omladinska Razvojna Organizacija.

Poziv upućen i svim gradovima Balkana

Ekstremno zagađenje vazduha karakteristično je za veliki broj gradova Balkana i zato pozivamo organizacije i pojedince iz drugih država da nam se pridruže u zajedničkoj borbi. U razgovorima smo sa ljudima iz Skoplja, Sarajeva, Podgorice, Prištine, Banja Luke, Zagreba, Sofije i drugih gradova regiona, a želimo da uskoro zajedno organizujemo Balkanski marš za čist vazduh. Jedina budućnost u kojoj se možemo nadati dostojanstvenom i zdravom životu u našem siromaštvu i zagađenjem zatrovanim državama, ona u kojoj radimo i borimo se zajedno.

SRBIJA I ZAGAĐENJE VAZDUHA

Kakve su posledice po naše zdravlje?

Nastavak sa III strane

povećanu potrošnju lekova, odsustvovanje s posla, smrtne ishode, što sve ima i nepovoljan ekonomski efekat.

Važno je pomenuti i jedan poseban oblik aerorozagađenja koji je po mnogim bitnim karakteristikama (obuhvat populacije, dužina ekspozicije, broj štetnih materija, izazvanje teških oboljenja i uticaja na mortalitet, ekonomski efekti) štetniji od industrijskog i saobraćajnog aerorozagađenja. To je konzumacija duvanskih proizvoda u aktivnom i pasivnom obliku, u našoj zemlji najizraženije kao pušenje cigareta.

Poseban oblik aerorozagađenja su štetni efekti alergeni polena, od kojih naročito treba pomenuti polene korova, tj. cvetanje korovske biljke ambrozije.

Zaštita od štetnih efekata prekomernog aerorozagađenja može da bude pojedinačna, kolektivna i sistemska. Naročito treba insistirati na merama pojedinačne zaštite, jer one daju najbrže rezultate, a i najmanje koštaju. Tu spada: izbegavanje boravka na otvorenom, za vreme najvećeg aerorozagađenja i u zimskom periodu (naročito za najosetljivije starosne grupe), korišćenje prečišćivača vazduha, zdrava ishrana bogata antioksidansima, unošenje dovoljno tečnosti, korišćenje redovne terapije, prestanak pušenja i izbegavanje izloženosti duvanskom dimu, uništavanje ambrozije, izbegavanje upotrebe fosilnih goriva za zagrevanje...

Uz sve ovo neophodan je i pritisak javnosti na odgovarajuće stručne službe i nadležne institucije da savesno i odgovorno rade svoj posao, od merenja, preko izveštavanja javnosti, do preduzimanja kratkoročnih i dugoročnih sistemskih mera.

Dr Dragan Rudinac
specijalista pneumoftizologije
i aktivista građanske inicijative
za zaštitu životne sredine
„Crveni bedževi“ iz Smedereva

Potezi vlasti povodom zagađenja

SPRDANJE SA GRAĐANIMA

Ministarstvo prosvete školama poslalo kontradiktorna uputstva za praćenje preporuka kada je zagađenje visoko. Vlada formirala Radnu grupu koja već postoji, Gradonačelnik predložio Beogradu za zelenu prestonicu Evrope iako je jedan od najzagađenijih gradova u kome nestaju zelene površine, pola grada nema kanalizaciju, a otpadne vode se ne prečišćavaju.

Iako je predsednik Aleksandar Vučić mesecima tvrdio da zagađenje ne postoji ili da su građani opasnom vazduhu izloženi najvi-

Na prvoj sednici nove radne grupe građanima je poručeno da nema razloga za zabrinutost povodom trenutnog stanja, jer je koncentracija čestica blizu prosečnim vrednostima za ovo doba godine. Ali upravo je to ono to zabrinjava, vazduh je u proseku u Srbiji prekomerno zagađen, a u nekim gradovima i opasan

še nekoliko dana godišnje, nedavno je i on promenio priču, pa je sada zabrinut, hvali se merama koje preduzima i pokušava da krivice svali na građane.

Premijerka Ana Brnabić je nakon prvobitnog stava da nema mesta za paniku, formirala „Radnu grupu za sistemsko rešavanje pitanja zaštite vazduha u Republici Srbiji“, koja broji čak 29 članova, kojom i predsedava. Problem sa ovom radnom grupom je to što je Vlada sličnu „Radnu grupu za smanjenje aerorozagađenja“ već oformila u oktobru 2018. godine. Činjenica da čak ni nadležni ne znaju za postojanje ove radne grupe govori nam o tome čime se ona bavila, ali i daje jasne naznake čime će se nova baviti – zamaživanjem očiju javnosti.

Na prvoj sednici nove radne grupe građanima je poručeno da nema razloga za zabrinutost povodom trenutnog stanja, jer je koncentracija čestica blizu prosečnim vrednostima za ovo doba godine. Ali upravo je to ono to zabrinjava, vazduh je u proseku u Srbiji prekomerno zagađen, a u nekim gradovima i opasan.

U kontrolu štete uključilo se i Ministarstvo prosvete. Kada je postalo jasno da su građani krajnje zabrinuti za zdravlje svoje dece, i dan nakon što je inicijativa Ne davimo Beograd uputila preporuke školama i vrtićima za ponašanje pri velikom zagađenju vazduha, Ministarstvo se budi i šalje sličan dopis školama. Samo što su u pismu i dopisu Ministarstva školama kontradiktorne informacije. Dok se u pismu škole pozivaju da prate zagađenje i usklade rad škola, u dopisu i na sajtu ministarstva stoji da oni ovu preporuku ne moraju pratiti.

I gradonačelnik Beograda nastavio je svoje aktivnosti na prikrivanju posledica zagađenja, tako što je još jednom ponovio da će se Beograd kandidovati za zelenu prestonicu Evrope. Grad koji ne prerađuje svoje otpadne vode, ima najveće smetlište u Evropi, u kome više od trećine stanovništva nema kanalizaciju i u kojem nestaju zelene površine brzinom munje.

Koalicija 27, koju čine organizacije civilnog društva posvećene zaštiti životne sredine, u svom saopštenju nakon sastanka radne grupe Vlade poručila je: „Smatramo da plan Vlade Republike Srbije umanjuje značaj problema zagađenja vazduha i da predložene mere nisu u skladu sa zvaničnim podacima institucija Republike Srbije o samom zagađenju vazduha“.

Potpuno je jasno da niko od nadležnih ne planira da se stvarno bavi problemom zagađenja vazduha i da nije bilo odlučne reakcije građana, da nije bilo preko 15 hiljada potpisa peticije koju smo organizovali i protesta za čist vazduh koji je okupio više hiljada ljudi koji zahtevaju konkretne mere protiv zagađenja, još uvek bi ova tema bila ignorisana.

Inicijativa Ne davimo Beograd uputila pismo sa preporukama svim školama i vrtićima na teritoriji Beograda o postupanju zbog zagađenosti vazduha

Usled narastajućeg problema zagađenja vazduha i nedostupnosti relevantnih informacija o tome u sredstvima javnog informisanja, te zbog odsustva interesovanja Sekretarijata za zaštitu životne sredine i Sekretarijata za obrazovanje da se bave ovim pitanjem, Inicijativa Ne davimo Beograd uputila je školama i vrtićima preporuke za ponašanje u situaciji zagađenog vazduha, radi zaštite dece u toku nastave.

Inicijativa u pismu savetuje da deca u periodima kada je vazduh jako zagađen ne izlaze u dvorište u toku odmora, da se ne održavaju časovi na otvorenom, kao ni sportske i druge aktivnosti. Na taj način i

zdrava deca i ona koja imaju zdravstvene smetnje biće zaštićena od dodatnih zdravstvenih problema i komplikacija. Takođe, u pismo se kaže da bi upućivanje učenika i njihovih roditelja i staratelja na to da redovno prate kretanje vrednosti kvaliteta vazduha doprinelo adekvatnom postupanju i pravilnoj zaštiti u okolnostima neprihvatljivo zagađenog vazduha.

POSEBNO IZDANJE LISTA DANAS

Danas
ZA NAŠ ZELENI GRAD!

Tekstovi i fotografije:
Inicijativa
Ne davimo Beograd

Korektura i
grafičko oblikovanje:
Danas